

HJÄLPMEDLEL FÖR HANTERING AV ÄRENDEN DÄR
FÖRENINGAR BRYTER MOT KOMMUNALA RIKTLINJER

ANSVAR OCH ROLLER

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Ett exempel på ärendehantering.....	3
Betydelse av samverkan	3
Ärendehanteringsmodel	4
Kommunen eller RF-SISU får information som oroar	5
Bedömning om ärendet äventyrar en trygg föreningsmiljö.....	5
Nej - det äventyrar inte en trygg föreningsmiljö.....	6
JA - ärendet bryter mot riktlinjer	6
Avsluta eller inte.....	6
Ärenden av allvarlig karaktär.....	6
RF-SISU Sörmland upprättar en handlingsplan	7
Om samsyn saknas	8
Kommunala beslut och dokumentation av ärendet	8
Övriga samarbeten mellan kommunen och RF-SISU Sörmland	8
Bilaga 1 - Bedömningsverktyg.....	9
Handledning för tolkning av bedömningsverktyget	9
Bedömningsverktygets uppbyggnad	9
Ett ärendes omfattning	9
Ett ärendes allvarlighetsgrad	10
Omfattning + allvarlighetsgrad = underlag för beslut.....	10
Bilaga 2 - Våldspyramiden	11
Bilaga 3 - Nyköpings kommuns riktlinjer för bidrag.....	12
Bilaga 4 - Idrottsrörelsens uppdrag och ansvar.....	13
Idrottsrörelsens uppdrag.....	13
Stadgarna styr	13
Ansvar och roller.....	13

Upplaga 1 2023

Bakgrund

Under år 2022 fattades en överenskommelse om samarbete mellan Nyköpings kommun RF-SISU Sörmland. I överenskommelsen ingick det att skapa en ärendehanteringsmodell som hanterar hur parterna samverkar när vi får kännedom eller en misstanke om att en förening bryter mot kommunens riktlinjer eller idrottens värdegrund.

Föreningen Storstockholms Kultur- och Fritidschefer har i samarbete med RF-SISU Stockholm tagit fram ett hjälpmedel för sitt samarbete. För att ta fram vår ärendehanteringsmodell har Nyköpings Kommun och RF-SISU Sörmland använt vissa delar av deras arbete rakt av och i andra delar anpassat materialet till våra förutsättningar och samarbete.

Syftet med Storstockholms modell var att säkerställa att kommunens riktlinjer efterföljs och därmed också verka för en trygg föreningsmiljö. Man valde att i första hand sikta på idrottsföreningar som tillhör Riksidrottsförbundet men arbetsmaterialet kan och bör användas på alla föreningar utifrån ett kommunalt perspektiv. Däremot finns det för kommunen andra aktuella samarbetspartners än RF-SISU Sörmland som till exempel ett studieförbund som föreningen är knutna till.

Ett exempel på ärendehantering

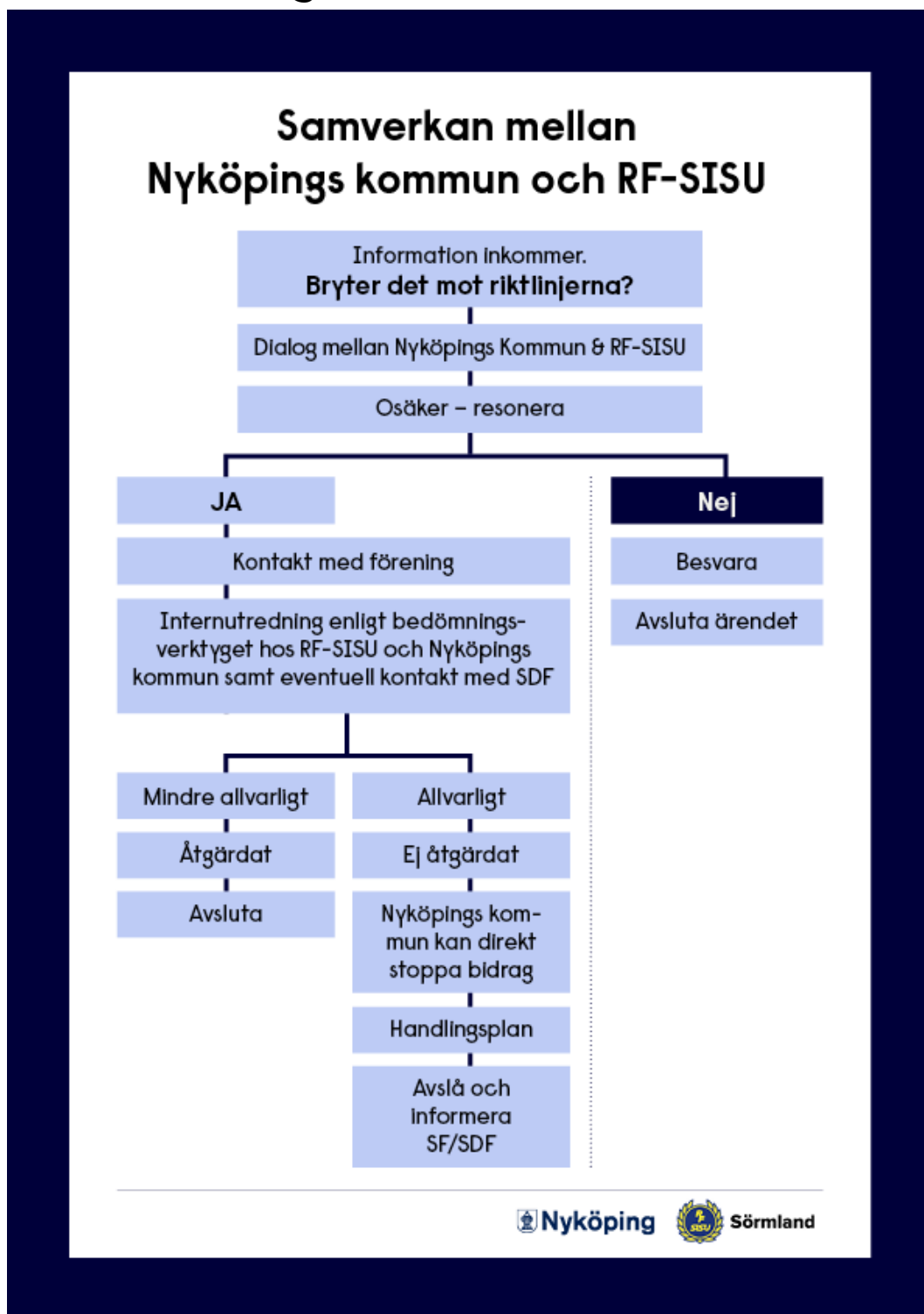
I dokumentet finns exempel på en ärendehanteringsmodell med tillhörande handledning. Här finns också olika verktyg att använda vid bedömning av ett föreningsärende. Se dessa hjälpmedel som ett stöd - för det vi vill åstadkomma är:

- En hjälp att säkerställa att de egna riktlinjerna för föreningsstöd efterföljs samt att säkerställa en korrekt hantering - om något bryter mot desamma.
- En hjälp att stärka den viktiga samverkan mellan kommun-förening-förbund och att sortera ut rollerna mellan de tre.
- En hjälp för att nå målet om en trygg och inkluderande föreningsmiljö för alla.

Betydelse av samverkan

Genom samarbete och dialog ger vi ett ökat stöd till föreningarna och jobbar närmare varandra i viktiga frågor. Det besparar tid, vi slipper jobba dubbelt och gör oss mer effektiva i vårt gemensamma arbete. Målet med samverkan ska alltid vara att föreningarna ska bli professionellt bemötta utifrån sakliga underlag. Läs mer om vår samverkan under rubriken "Övriga samarbeten mellan kommunen och RF-SISU Sörmland".

Ärendehanteringsmodell

Detta dokument syftar till att vara stödande och vägledande för hur Nyköpings kommun och RF-SISU Sörmland hanterar föreningsärenden där en trygg föreningsmiljö riskerar att inte prioriteras.

Kommunen eller RF-SISU får information som oroar

En oro om att en förening bryter mot riktlinjer om trygg föreningsmiljö kan komma från flera olika håll. Det kan vara vid ett fysiskt möte, ett telefonsamtal, ett mejl, ett brev, en visseblåsning eller på annat sätt. Informationen kan komma från en privatperson, medlem, aktiv eller ett idrottsförbund. Oavsett hur eller från vem informationen kommer behöver vi hantera frågeställningen. Den kan vara av olika karaktär, större eller mindre i omfattning, mer eller mindre akut och mer eller mindre allvarlig. Ärenden som handlar om lagbrott eller oro för att någon far illa kräver en särskild hantering. De ska anmälas till polisen respektive socialtjänsten. Man kan alltid vända sig till socialtjänsten för stöd.

Bedömning om ärendet äventyrar en trygg föreningsmiljö

Med stöd av organisationens policy och andra styrdokument behöver de som tar emot informationen avgöra om ärendet bryter mot dessa eller inte. Alternativen kan vara nej, osäkert eller ja. För att arbeta fram ett ja eller ett nej är det en bra början att granska föreningens egna stadgar och kvalitetssäkring. Riksidrottsförbundets styrdokument [Idrottens värdegrund](#) och [Riktlinjer för barn-och ungdomsidrott](#) är tydliga ståndpunkter att ta tillvara.

I bilaga 1 presenteras ett Bedömningsverktyg för bedömning av ärendets grad av allvarighet och omfattning och i bilaga 2 finns RF-SISUs [Våldspyramid](#). Båda modellerna är bra verktyg för att bedöma allvarlighetsgraden av information. Se beskrivning och förklaring av verktygen i bilagorna.

Vid osäkerhet kan frågan behöva resoneras kring och utredas ytterligare. Det kan handla om att söka svar på frågor, kontrollera tolkningar av riktlinjer, föra en intern diskussion eller liknande. Beroende på utfall av den utredningen kommer sedan ärendet att besvaras med ett ja - eller ett nej.

En avstämning mellan RF-SISU Sörmland och Kommunen bör göras i ett tidigt skede. Känner respektive organisation till informationen, är det något man arbetar med och i så fall hur? För att inte arbeta dubbelt och att på bästa sätt ta vara på våra roller bör vi redan här bestämma hur vi bäst samverkar innan vi går vidare.

RF-SISU - Sörmland	Nyköpings Kommun
RF-SISUs roll är att stötta föreningar med folkbildning, utveckling och utbildning av föreningsfrågor. Det gör att svaret nej ändå kan göra att man vill arbeta med att förebygga dåliga föreningsmiljöer genom utbildning eller workshop tillsammans med föreningen.	Kommunens roll är att inte vara stöttande i samma omfattning som RF-SISUs i detta fall. Kommunens roll är mer att kontrollera om föreningen bryter mot riktlinjerna. Det kan vara av vikt att kontakta RF-SISU även om det blir ett nej ur kommunens synvinkel.

Nej - det äventyrar inte en trygg föreningsmiljö

Om bedömning görs att informationen inte äventyrar en trygg föreningsmiljö kan man lämna den därhän. Det kan till exempel vara lös ryktesspridning eller att man bedömer att varken omfattning eller allvarlighetsgraden är tillräckligt hög. Även om vi bedömer att ärendet är av lindrigare art kan det fortfarande vara ett olämplig eller problematiskt agerande som ligger till grund för ärendet. För att beteendet inte ska eskalera eller sprida sig kan stödåtgärder ändå behövas.

Glöm inte att återkoppla bedömningen till berörd förening samt vid behov med den person/ instans som inkom med ärendet.

JA - ärendet bryter mot riktlinjer

Om bedömning görs att ärendet bryter mot våra riktlinjer, ska vi agera oavsett ärendets karaktär eller allvarlighet. Om ärendet gäller barn under 18 år ska det alltid anses som allvarligt. Hur informationen lämnats och av vem kan styra hur vi sedan väljer att gå vidare med hur vi kontaktar föreningen. Huvudregeln är att kontakta styrelsen eller ordförande direkt. Dialog mellan RF-SISU - Sörmland och Nyköpings kommun ska ske för att bedömning om hur arbetsuppgifter ska för delas och samarbetet läggas upp.

Frågor att ställa till styrelsen

Känner styrelsen igen berättelsen?

- Är det något som förekommit/ varit aktuellt under en längre tid?
- Är det spritt mellan flera grupper inom föreningen eller en isolerad händelse?

Vad anser styrelsen om saken?

- Har de redan tagit i frågan-vad sa/ gjorde dem då?

Resonera utifrån bedömningsverktyget tillsammans med föreningen.

I kontakt med föreningen diskuterar vi olika lösningar de har för att komma till rätta med problemen.

Avsluta eller inte

Om problemet åtgärdas som vi önskar kan ärendet avslutas.

Om föreningen inte åtgärdar problemet som vi önskar kommer frågan behöva gå vidare.

Ärenden av allvarlig karaktär

Vid allvarligare fall är samverkan mellan RF-SISU Sörmland och kommunen extra viktig. Vi har olika roller där kommunen kan fatta beslut om att dra in bidrag. RF-SISU Sörmland kan stötta föreningen men har inget eget mandat att fatta beslut om indragna bidrag. De har också möjligheten att involvera Specialdistriktsförbund eller Specialidrottsförbund (SDF/SF) för agerande.

RF-SISU Sörmland har även en barn- och ungdomsansvarig som ska kopplas in i utredningen om det gäller barn och ungdomar om händelsen är allvarlig.

Kommunen kan påpeka problem och besluta om konsekvenser om ett ärende bryter mot de kommunala riktlinjerna, men inte ta på sig ansvaret för att förändra den verksamhet som bedrivs i föreningen.

Glöm inte att återkoppla genomförda steg med berörd förening samt vid behov med den person/ instans som inkom med ärendet.

RF-SISU Sörmland upprättar en handlingsplan

Om problemet ej är åtgärdat tar ansvarig idrottskonsulent på RF-SISU Sörmland fram en handlingsplan innehållande insatser, ansvarsfördelning, tidpunkter och uppföljningsverktyg tillsammans med berörd förening.

Inspel på denna kan komma från kommun och SDF/SF.

Om händelsen är mindre allvarlig eller kan anses utagerad kan en handlingsplan ändå upprättas och innehålla enklare kommunikativa insatser (exempelvis; förtydliga stadgar gentemot involverade eller ha ett möte där man reder ut ett missförstånd mm).

Handlingsplan delas med kommun om föreningskonsulent på Nyköpings kommun önskar detta. Stäm alltid av via telefon innan dokument skickas.

RF-SISU - Sörmland	Nyköpings Kommun
När en konsekvens/åtgärd för föreningen är beslutad bör information för kännedom gå till berört specialidrottsförbund, SDF. Handlar det om en mindre utbredd idrott är kanske inte SDF rätt informationsmottagare utan det centrala specialidrottsförbundet. Här kan kommunen vara med som avsändare för att agera starkare. Förbundet får ansvar för att tillsammans med föreningen arbeta fram förslag till lösningar på problemet. RF-SISU kan vara stöttande part.	Om föreningen inte åtgärdat problemet enligt planen så kan beslut tas om indraget bidrag och att föreningen inte längre är bidragsberättigade. Om en förening inte är bidragsberättigad kan de inte hyra kommunens lokaler till reducerat pris.

Ett beslut är inte för evigt. När föreningen åtgärdat sitt problem kan de återigen vara bidragsberättigade. Det innebär att uppföljningen av besluten kan se olika ut.

Hur man kommer till rätta med problemet är inte det viktiga. Inte heller exakt vilka parter som hjälper föreningen. Det viktiga är att vi tillsammans samverkar med föreningen och att man kommer till rätta med problemen.

Om kommunen inte är med i arbetet med handlingsplan behöver de få en återkoppling om arbetet. Denna information är underlag för de kommunala beslut som behöver fattas.

Om samsyn saknas

Det kan uppstå situationer där idrottsrörelsen och kommunen inte är överens om hur problemet ska hanteras, eller om det ska bli en konsekvens eller inte.

Det är kommunen som ska avgöra om föreningen fortfarande är bidragsberättigad enligt de kommunala reglerna. Den konsekvens som kommunen fattar beslut om ska kommuniceras till föreningen, RF-SISU Sörmland och SDF/SF för kännedom. Att en kommun drar in sitt kommunala stöd på grund av ett värdegrundsbrott är allvarligt och behöver därför komma centrala förbund till kännedom.

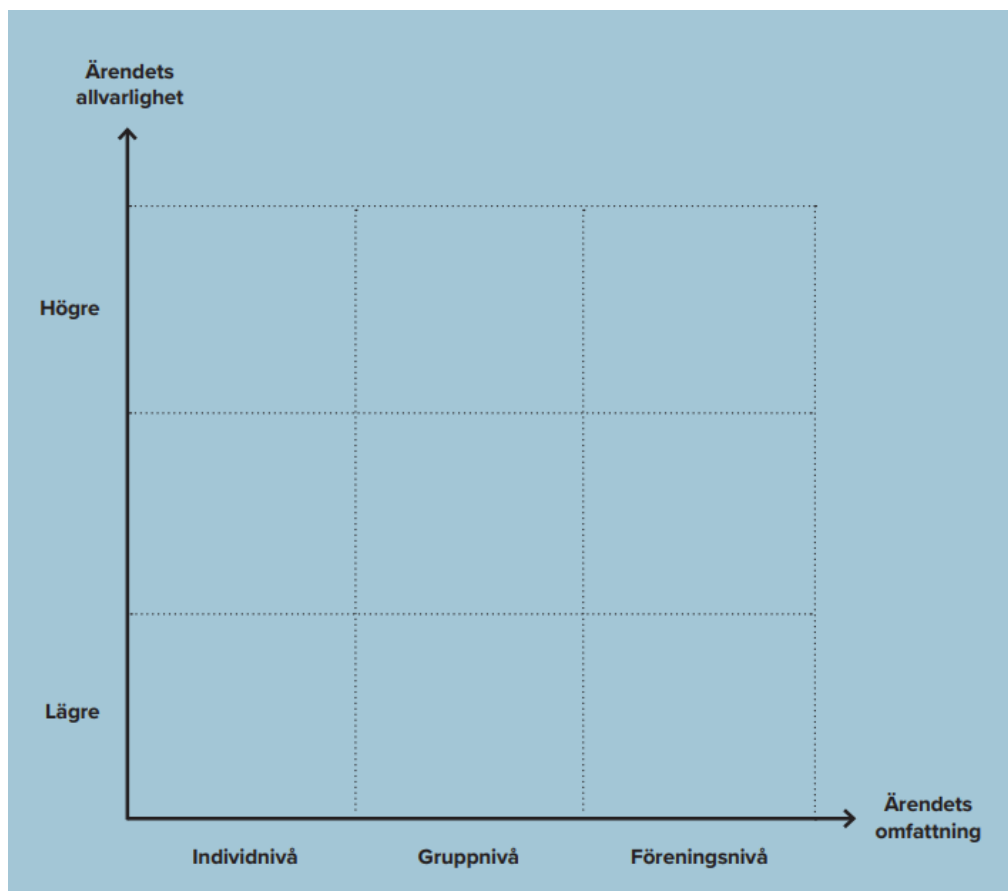
Kommunala beslut och dokumentation av ärendet

Föreningskonsulenterna bör resonera tillsammans med kollegor och chef löpande genom ärendehantering. Om ärendet är av allvarlig karaktär bör nämndens sakkunniga tjänsteperson informeras för kännedom. Det är också viktigt att löpande dokumentera processen som internt arbetsmaterial. Underlaget kan senare användas som underlag till en sammanfattning i en tjänsteanteckning för diarieföring.

Övriga samarbeten mellan kommunen och RF-SISU Sörmland

Utöver ärendehanteringsmodellen är det viktigt med kontinuerlig dialog och samverkan i olika områden mellan RF-SISU Sörmland och Nyköpings Kommun. Detta för att komma närmare varandra men primärt för att på bästa sätt kunna stötta Nyköpings idrottsliga föreningsliv. Mer information om hur samverkan sker återfinns i kommunöverenskommelsen mellan RF-SISU Sörmland och Nyköpings kommun.

Bilaga 1 - Bedömningsverktyg

Handledning för tolkning av bedömningsverktyget

Bedömningsverktyget är en enkel modell för en viktig sortering av ett ärendes allvarlighetsgrad och dess utbredhet. Hur allvarligt ärendet är och hur stor del av föreningen som omfattas av ärendet är avgörande för nivån av de beslut som ska fattas. Det är ett verktyg för att skapa en överskådlig bild av läget, inte att kunna slå fast en slutlig tolkning av vad som skett.

Bedömningsverktygets uppbyggnad

Ett ärendes omfattning

Att ta hänsyn till hur stor del av föreningen som omfattas av problemet är viktigt för att till exempel komma runt utmaningen att "alla straffas för att en gör fel". En förening består av en mängd personer och olika verksamheter och därför är det viktigt att försöka kartlägga om detta är problem som existerar runt en individ, runt en grupp eller om hela föreningen är påverkad.

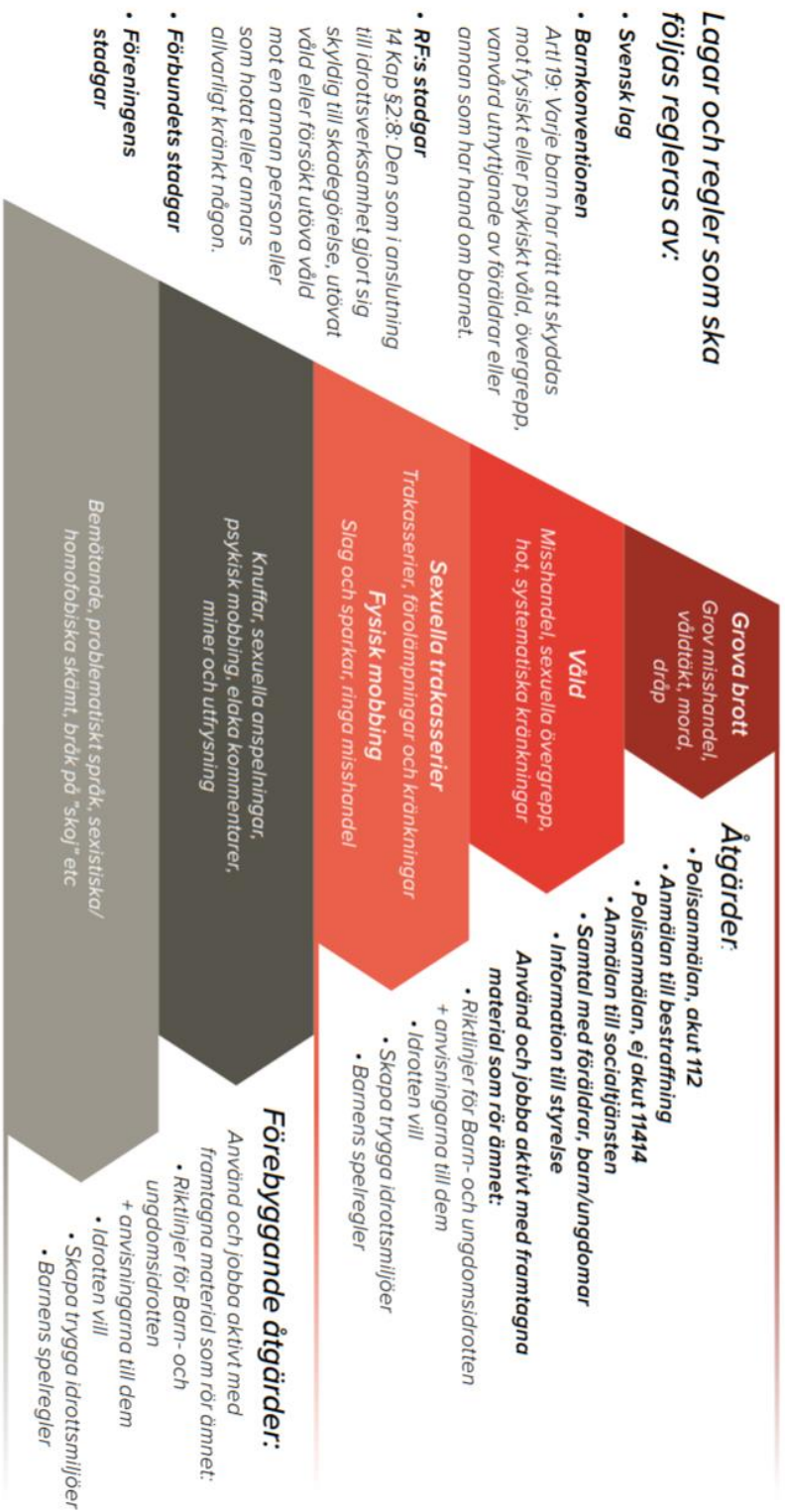
Ett ärendes allvarlighetsgrad

De kan vara svårt att i förtid bedöma allvarlighetsgraden. Givetvis finns problem som snabbt kan kategoriseras i mycket allvarliga och som är odiskutabla, såsom sexuella övergrepp och fysiska våldsbrott, men de flesta fall kan inneha en gradering av mer eller mindre. Mer eller mindre allvarlig skadegörelse, mer eller mindre allvarlig selektering etc. Därför behöver fall till fall värderas. En svår men viktig uppgift.

Omfattning + allvarlighetsgrad = underlag för beslut

Tillsammans ger dessa två perspektiv en vägledning för de konsekvenser en kommun kan behöva besluta om. Det kan ge ett viktigt underlag för motivering av beslut och även slutligen falla ut i en konsekvens som är rimlig utifrån vilket ärende/problem som uppstått.

Bilaga 2 - Våldspyramiden

Bilaga 3 - Nyköpings kommuns riktlinjer för bidrag

En förening måste först vara bidragsberättigad för att kunna ta del av de bidrag som Nyköpings kommun har. Dessa kriterier måste uppnås för att kunna bli bidragsberättigad:

Föreningen ska

- vara en ideell förening med stadgar som säger att föreningen arbetar öppet och demokratiskt.
- ha ett organisationsnummer.
- vara partipolitiskt obunden och vara öppen för medlemskap för kommunens invånare.
- ha regelbunden verksamhet och huvuddelen av verksamheten ska bedrivas i kommunen.
- ha minst 20 betalande medlemmar och en medlemsavgift på minst 50 kr per år.
- följa de krav på kvalitetssäkring som Kultur- och fritidsnämnden bestämt.
- följa Riksidrottsförbundets program "Vaccination mot doping" (gäller idrottsföreningar).

För att bedöma detta behöver föreningens senaste årshandlingar skickas in tillsammans med föreningens stadgar.

Läs mer om föreningar och föreningsliv samt vilka bidrag som kan sökas av föreningar på nykoping.se/forening

Bilaga 4 - Idrottsrörelsens uppdrag och ansvar

Riksidrottsförbundet (RF) med sina medlemsförbund (Specialidrottsförbunden SF och Distriktsidrottsförbunden SDF) har ansvar att hantera och förebyggande arbeta med ärenden som bryter mot Riksidrottsförbundets värdegrund. Nedan följer en beskrivning av idrottsrörelsens uppdrag och ansvar.

Idrottsrörelsens uppdrag

Idrottsrörelsens uppdrag är att skapa ett livslångt intresse för idrott och få så många som möjligt att vara med så länge som möjligt, i en så bra verksamhet som möjligt. En trygg idrottsmiljö är fri från mobbning, trakasserier, hot, våld och övergrepp. En idrott där alla känner sig välkomna och delaktiga och får delta och utvecklas efter sina egna förutsättningar.

Idrottsrörelsens verksamhetsidé, själva essensen av det idrottsrörelsen vill vara, lyder:

“Vi bedriver idrott i föreningar för att ha roligt, må bra och utvecklas under hela livet.”

Ihop med verksamhetsidén, vilar idrottens värdegrund på fyra grundläggande principer

Dessa är beslutade av RF-stämman, de ingår i RF:s stadgar och är vägledande för all verksamhet som bedrivs inom ramen för RF:s medlemsförbund och deras föreningar, principerna är följande:

- Glädje och gemenskap
- Demokrati och delaktighet
- Allas rätt att vara med
- Rent spel

Stadgarna styr

En idrottsförening som sökt och beviljats medlemskap i ett Specialidrottsförbund (SF) blir också ansluten till Riksidrottsförbundet. Det innebär att idrottsföreningen ska följa RF:s och respektive SF:s stadgar, tävlingsregler och andra för verksamheten styrande dokument. En förening som bryter emot dessa riskerar att bli utesluten ur sitt medlemsförbund. Det gäller även för ett specialidrottsförbund som medlemmar i RF.

Ansvar och roller

Specialidrottsförbunden har ansvar för utformningen av den idrottsliga verksamheten och att den går i linje med idrottens idéprogram Idrotten vill. Om det inträffar något i en förening som bryter mot idrottens värdegrund har föreningen skyldighet att agera. Stöd finns att få både inom sitt SF/SDF och från RF genom det lokala RF-SISU distriktet. Om en förening inte agerar kan specialidrottsförbundet kräva åtgärder.

Riksidrottsförbundet har sedan 2018 funktionerna idrottsombudsman och visselblåsartjänst. RF:s visselblåsartjänst syftar till att göra det lättare att anmäla allvarliga missförhållanden inom idrotten. Det är ett alternativ då det av någon anledning inte är möjligt att ta ärendet till förening eller förbund - till exempel då en person inte vill eller vågar anmäla. Visselblåsarärenden kan exempelvis handla om ekonomiska oegentligheter, övergrepp eller trakasserier.

Idrottsombudsmannens uppgift är att

- ta emot ärenden, ge råd och vägledning
- utreda ärenden som innehåller misstänkta förseelser enligt kap 14 RF:s stadgar (om bestraffning)
- hantera ärenden med stöd av jurist eller sakkunniga inom barn- och ungdomsidrott på Riksidrottsförbundet eller på RF-SISU distrikt.
- hantera ärendelogg i visselblåsartjänsten

Inom idrotten pågår ett arbete med förebyggande åtgärder och utbildning genom bland annat Trygga idrottsmiljöer. Sedan 2020 är det också krav att föreningar ska begära ett begränsat registerutdrag ur belastningsregistret för den som anställs, har uppdrag i föreningen och där har direkt och regelbunden kontakt med barn.